

Column Remco Hoekman

ZWEMBADEN CENTRAAL

Zwemmen is in ons waterrijke land bijna een eerste levensbehoefte. Kinderen groeien op met zwemles en zien veelal vroeg of laat de binnenkant van een zwembad. Zwemmen zit in ons DNA zou je kunnen zeggen. En dat zien we terug als we burgers bevragen op het belang van de aanwezigheid van een zwembad in hun gemeente. Meer dan bibliotheken, parken, theaters, schouwburgen, speelvoorzieningen en buurthuizen worden zwembaden gezien als een belangrijke voorziening die door de gemeente moet worden ondersteund. Vrijwel alle Nederlanders (93%) zijn van mening dat een zwembad een basisvoorziening moet zijn in een gemeente. Met name de oudere leeftijdsgroepen zijn hier unaniem in. Gemeenten geven hier al sinds jaar en dag gehoor aan door, ondanks de hoge kosten, voor hun burgers te voorzien in openbaar toegankelijke zwembaden. De zwembaden zijn weliswaar niet per definitie in beheer van een gemeente, maar ook als het beheer wordt uitbesteed aan private partijen zorgen gemeenten er door middel van exploitatiesubsidies voor dat de zwembaden open kunnen blijven.

De AccommodatieMonitor Sport van het Mulier Instituut telt 870 (semi-)openbare zwembaden in Nederland. Nader onderzoek laat zien dat deze voorzieningen bijzonder goed zijn gesitueerd in relatie tot de woonomgeving van de populatie. Zwembaden zijn namelijk dichterbij gelegen dan je op basis van het totaal aantal zwembaden in Nederland zou mogen verwachten. Er lijkt dus goed te zijn nagedacht over de locatiekeuze van zwembaden, waarbij deze

veelal nabij of in dichtbevolkt gebied zijn geplaatst. En gelet op de hoge kosten die verbonden zijn aan het open houden van een zwembad is dit goed te begrijpen. Gegeven het belang dat burgers aan zwembaden hechten en de relatieve nabijheid van zwembaden, zou je verwachten dat veel gebruik wordt gemaakt van zwembaden. Opmerkelijk is daarom wel dat we op basis

den, vanwege hun goede ligging, aanwezige horecagelegenheden en ruime openingstijden, een geschikte plek kunnen zijn voor mensen om samen te komen. Ook voor mensen met een beperking, een groep waar beleidsmatig steeds meer aandacht voor komt op lokaal en regionaal niveau, biedt een zwembad overwegend meer mogelijkheden om te sporten en bewegen dan een

“

HET ZWEMBAD ALS HET SPORTIEVE BUURTHUIS VAN DE TOEKOMST

van het onderzoek Ongevallen en Bewegen in Nederland (OBiN) constateren dat tussen 2010 en 2014 het gebruik van zwembaden is afgenomen. Zowel de jeugd als de oudere leeftijdsgroepen blijken minder gebruik te maken van zwembaden dan voorheen. Ook het CBS signaleert een dalend bezoekersaantal aan zwembaden (van 93 miljoen bezoeken in 2003 naar 71 miljoen in 2012). De afname van het gebruik van zwembaden is vooral verrassend, omdat met een vergrijzende populatie en het decentraliseren van opgaven in het sociale domein, kansen lijken te ontstaan voor zwembaden. Zwembaden zijn namelijk goed geëquipeerd om ouderen te binden en een rol te spelen in het sociale domein. Zwemmen is een van de weinige sporten waarvan de deelname niet daalt naar leeftijd (voorbij zeg maar de jeugdfase). Zo zijn zwemmen en andere vormen van onbelast bewegen in het water prettige en gezonde bewegingsvormen voor ouderen. Daar komt bij dat zwemba-

doorsnee sportaccommodatie. Met andere woorden, de zwembaden lijken de stroom mee te hebben, maar tot op heden weten ze dit (nog) niet te effectueren.

Dat moet de komende jaren anders. Verder teruglopende bezoekersaantallen brengen namelijk het voortbestaan van diverse zwembaden in gevaar. Om het tij te keren lijkt het van belang te zijn om zwembaden te positioneren als meer dan een zwemvoorziening. Zo kunnen ze inspelen op de maatschappelijke ontwikkelingen en tevens van grotere betekenis zijn bij de opgaven in het sociale domein. De zwembaden zijn immers goed gesitueerd en worden door de burger erkend als belangrijke lokale voorziening. Het zwembad als het sportieve buurthuis van de toekomst, waarom niet?

Remco Hoekman is senior onderzoeker bij het Mulier Instituut en verbonden aan de Radboud Universiteit Nijmegen.